

Miroslav Ulman

**SPRÁVA O STAVE SLOVENSKEJ
AUDIOVÍZIE V ROKU 2004**

Kancelária MEDIA Desk Slovensko

Bratislava, marec 2005

OBSAH

Legislatíva3
Filmové školstvo4
Filmová produkcia6
Štátna podpora audiovizie7
MEDIA9
Eurimages11
Filmová distribúcia12
Videodistribúcia a DVD14
Kiná15
Filmové kluby, artkiná a DVD kluby15
Domáce festivaly, prehliadky a ceny17
Ocenenie slovenských filmov a tvorcov v zahraničí20
Slovenský filmový ústav21
Televízia24
Adresár inštitúcií, spoločností a ďalších subjektov pôsobiacich v audiovizii25

LEGISLATÍVA

V novembri 2004 schválila vláda Stratégiu štátnej kultúrnej politiky a Akčný plán úvodnej fázy implementácie kultúrnej politiky. V akčnom pláne vláda zaradila medzi desať svojich priorit dve, ktoré sa dotýkajú audiovizuálneho prostredia:

1) Systematická obnova audiovizuálneho kultúrneho dedičstva s cieľom záchrany hlavných fondov kinematografických a audiovizuálnych diel a archívnych materiálov; postupné sprístupňovanie obnovených diel verejnosti v rámci prípravnej fázy vládneho programu *Obnovme si svoju pamäť*.

Obnova v sebe zhŕňa nasledovné kroky:

– spracovanie projektu systematickej obnovy audiovizuálneho dedičstva Slovenskej republiky; súčasťou ktorého bude aj návrh na dobudovanie nevyhnutnej infraštruktúry a návrh na vytvorenie integrovanej informačnej databázy audiovizuálneho dedičstva Slovenskej republiky,

– projekt obnovy bude obsahovať stratégiu Slovenskej republiky v oblasti digitalizácie audiovizuálneho dedičstva; cieľom je obnova archívu v najlepšej technologickej kvalite, zároveň aj využitie tohto procesu pre získanie digitálnych záznamov diel, nevyhnutných pre ich ďalšie sprístupňovanie,

– projekt bude obsahovať aj stratégiu sprístupňovania obnovených diel audiovizuálneho kultúrneho dedičstva na Slovensku (vzdelávanie na všetkých úrovniach, filmové kluby, televízne vysielanie) i v zahraničí (systém propagácie a predaja diel).

– novela zákona o audiovizii zabezpečí systematické doplňovanie národného audiovizuálneho archívu, vrátane archivovania diel vyrobených súkromnými producentmi.

2) Revitalizácia filmového priemyslu na Slovensku s dôrazom na podporu vybudovania, resp. obnovy jeho technologickej, ekonomickej a personálnej základne v spolupráci so súkromným sektorom a európskymi finančnými podpornými nástrojmi pre oblasť komunikačných médií a audiovizie.

Revitalizácia pozostáva s nasledovných častí:

– poskytovanie súčinnosti a podpory tým súkromným spoločnostiam, ktoré sa budú s projektmi obnovy infraštruktúry v oblasti audiovizuálneho priemyslu uchádzať o podporu zo štrukturálnych fondov; z hľadiska stratégie štátu realizovať systematickú obnovu audiovizuálneho dedičstva je prioritou vytvoriť na Slovensku podmienky pre existenciu filmových laboratórií a potrebných digitálnych technológií – inak budú prostriedky štátu vyčlenené na obnovu archívu (i tie na podporu filmovej tvorby) preinvestované v zahraničí,

– príprava stratégie propagácie Slovenska ako krajiny vhodnej na investície v oblasti audiovizuálnej tvorby, vrátane návrhu na investičné stimuly pre slovenských aj zahraničných producentov či investorov do audiovizuálnej infraštruktúry,

– príprava legislatívnych návrhov na zabezpečenie nevyhnutnej participácie verejnoprávnej televízie na revitalizácii filmového priemyslu a audiovizuálneho prostredia,

– príprava návrhu na vytvorenie fondu na podporu filmovej tvorby s participáciou štátu i súkromných spoločností, pôsobiacich v audiovizuálnom priemysle.

Podľa schválenej stratégie sú úlohy vyplývajúce z dvoch citovaných priorít stanovené pre rok 2005.

V roku 2004 začal platiť nový **Zákon o Slovenskej televízii č. 16/2004 Z.z.**, do ktorého sa nepodarilo v parlamente presadiť vyčlenenie konkrétneho percenta z finančných prostriedkov získaných z koncesionárskych poplatkov na výrobu hraných, animovaných a dokumentárnych filmov v spolupráci s nezávislými producentmi. Navyše skutočnosť, že zákon o Slovenskej televízii nadobudol účinnosť až 1. februára (zákon o Slovenskom rozhlase 1. januára) umožnila vedeniu STV využiť mesiac účinnosti poslednej novely starého zákona o STV a založiť bez verejnej kontroly šesť dcérskych spoločností tejto verejnoprávnej inštitúcie.

Dňa 31. októbra 2004 Európska komisia ukončila verejnú konzultáciu k problematike autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom. Cieľom verejnej konzultácie bolo prehodnotenie platnej právnej úpravy v rámci EÚ a jej možné spresnenie a zjednodušenie. Na Slovensku platí **autorský zákon** (č. 618/2003 Z.z.), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2004 a ktorý komplexne upravuje autorské a s nimi súvisiace práva, zohľadňuje všetky medzinárodné zmluvy a dohody, ktorými je Slovensko viazané.

Zároveň začalo v roku 2004 prebiehať pripomienkovanie návrhu podoby programu MEDIA 2007, vypracovaného Európskou komisiou, ktorý nahradí od 1. 1. 2007 súčasné programy MEDIA Plus a MEDIA Training.

K dôležitým zmenám došlo v roku 2004 v **grantovom systéme MK SR**. Upresňuje ich Výnos MK SR z 29. 4. 2004 č. MK – 480/2004-1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MK SR. Podrobnejšie informácie nájdete v kapitole Štátna podpora audiovizie.

FILMOVÉ ŠKOLSTVO

Hoci je v súčasnosti na Slovensku niekoľko vysokých škôl umeleckého smeru, výučba na nich sa audiovizuálnemu umeniu venuje len okrajovo – napr. **Akadémia umení** (AKU) v Banskej Bystrici, **Univerzita sv. Cyrila a Metoda** (UCM) v Trnave – Fakulta masmediálnej komunikácie – Katedra umeleckej tvorby. Hlavná časť prípravy nových tvorcov, ale i dramaturgov a producentov preto i naďalej spočíva na **Filmovej a televíznej fakulte Vysokej školy múzických umení** (ďalej len FTF VŠMU) v Bratislave, ktorej dekanom bol v školskom roku 2003/2004 a je i v školskom roku 2004/2005 prof. Stanislav Párnický. FTF VŠMU je členom CILECT (Centre International de Liaison des Ecoles de Cinéma et Télévision) i jej európskej odnože GEECT.

V dňoch 30. septembra až 3. októbra 2004 sa v priestoroch školy uskutočnila medzinárodná konferencia pod názvom Rodinné striebro filmových škôl – MEDIA Training. Filmoví pedagógovia z celej Európy, združení pod hlavičkou CILECTu – GEECTu, sa v rámci nej podelili o svoje profesionálne skúsenosti a pedagogické metódy, nápady a možno triky, ktoré používajú pri výučbovom procese na filmových školách: od prijímacích skúšok, cez

vytváranie iniciačného priestoru pre nových adeptov, budovanie imaginácie študentov a posilňovanie ich schopnosti vyjadrovať sa obrazovou rečou až po výchovu kreatívnych producentov a spoluprácu s čerstvými absolventmi školy. Prezídium CILECT-u rozhodlo, že zborník príspevkov vyjde knižne, aby bol k dispozícii všetkým jeho členom.

Od školského roku 2003/2004 sa uplatňuje nová organizačná štruktúra, podľa ktorej sa tvorivé katedry premenili na ateliéry, zriadila sa katedra Aplikovanej dramaturgie so subkatedrou Filmovej vedy a Katedra produkcie a manažmentu zostala katedrou. V súčasnosti teda prebieha výučba v deviatich študijných programoch – 1. **Filmová veda** (vedúci katedry prof. Václav Macek, CsC); 2. **Dramaturgia a scenáristika** (vedúci ateliéru doc. Dušan Dušek); 3. **Filmová a televízna réžia** (vedúci ateliéru Mgr. Martin Šulík, ArtD); 4. **Dokumentárna tvorba** (vedúci ateliéru doc. Vladimír Balco); 5. **Animovaná tvorba** (vedúci ateliéru prof. Rudolf Urc, ArtD); 6. **Kameramanská tvorba a fotografia** (vedúci ateliéru prof. Stanislav Szomolányi); 7. **Strihová skladba** (vedúci ateliéru Mgr. Ľudovít Labík, ArtD); 8. **Zvuková skladba** (vedúci ateliéru prof. PhDr. Juraj Lexman, ArtD); 9. **Produkcia a distribúcia filmového umenia a multimédií** (vedúci doc. Ing. Peter Nižňanský, PhD).

V roku 2004 sa FTF VŠMU presťahovala zo starej budovy na Ventúrskej ulici do nových, ešte nie celkom dokončených priestorov. Sťahovanie urýchlili reštitučné nároky majiteľov pôvodnej budovy.

V roku 2004 sa dostala VŠMU do pozornosti médií v súvislosti s niekoľkomiliónovým neoprávneným použitím finančných prostriedkov a s alternatívou jej prechodu pod nútenú správu. Úsporné opatrenia, ktoré bola fakulta nútená prijať, výrazne poznačili nielen letný semester školského roku 2003/2004, ale aj zimný semester školského roku 2004/2005. Napriek nim však nebol narušený výukový proces a všetky základné úlohy vo vzdelávacej ako aj umelecko-vedeckej činnosti fakulta splnila.

V súčasnosti vedenie fakulty pripravuje materiál, ktorý by mal pomôcť koordinovať, sprehľadniť a hlavne zjednodušiť systém výučby tak, aby sa výraznejšie presadili výhody kreditného systému. Ku kvalite štúdia je však potrebné zabezpečenie fakulty modernou a kvalitnou technológiou, ktorá umožní študentom zoznamovať sa s tým, čo ich čaká v profesionálnej praxi. Prvým krokom bolo zabezpečenie zvukového pracoviska a vybudovanie kinosály. Finančné prostriedky na svoju činnosť získava FTF VŠMU najmä z grantov, ktoré ponúka ministerstvo školstva a ministerstvo kultúry, ale i spoluprácou s mnohými súkromnými firmami. Do budúcnosti FTF VŠMU plánuje rozvinutie vlastnej podnikateľskej činnosti, aby mohla uviesť do praxe všetky súčasti novej budovy a umožnila tak študentom optimálnejšie podmienky na ich tvorbu.

Práce študentov FTF VŠMU patria v posledných rokoch k najreprezentatívnejšej časti slovenskej filmovej tvorby. Svedčí o tom celý rad ocenení, ktoré študentské filmy získali doma i v zahraničí. K najvýznamnejším patrí Cena ARTE za najlepší európsky krátky film, ktorá bola udelená na 50. MF krátkometrážnych filmov Oberhausen 2004 filmu **1.35** (r. Milan Balog). Po ročnej prestávke sa v roku 2004 verejnosť opäť mohla zoznámiť s najnovšou tvorbou nielen študentov FTF VŠMU na Medzinárodnej prehliadke študentských filmov ÁČKO.

FILMOVÁ PRODUKCIA

Po dvoch rokoch naplňajúcich optimizmom (v roku 2002 vzniklo šesť celovečerných slovenských alebo koprodukčných filmov a v roku 2003 dokonca osem) sa filmová produkcia opäť znížila na minimum. V roku 2004 mali premiéru štyri slovenské a koprodukčné filmy s copyrightom 2003: 5. 2. 2004 mal premiéru česko-slovensko-rakúsky koprodukčný film Ondřeja Trojana **Želary** – príbeh dvoch rozdielnych ľudí, ktorých náhodne spoja dramatické udalosti počas druhej svetovej vojny, ktorý sa stal historicky prvým filmom so slovenským produkčným podielom medzi poslednými piatimi kandidátmi na Oscara za najlepší cudzojazyčný film; 9. 2. 2004 mal premiéru celovečerný štylizovaný dokumentárny film rozprávajúci o 66-tich sezónach starej plavárne v Košiciach s názvom **66 sezón** (r. Peter Kerekes); 19. 2. 2004 **Kráľ zlodejov** (r. Ivan Fíla), ktorý je surovou a zároveň poetickou výpoveďou inšpirovanou skutočnými prípadmi obchodu s deťmi – film sa už hral od 15. 9. do 24. 9. 2003 v bratislavskom kine Mladost', aby splnil podmienky k prípadnej kandidatúre na Oscar; a 30. 9. 2004 mal v kinách premiéru na 35 mm kópii film **Sila Pudskosti – Nicholas Winton** (r. Matej Mináč) o mužovi, ktorý počas nacistickej okupácie Československa z vlastnej iniciatívy prepravil do Veľkej Británie 669 prevažne židovských detí a zachránil im tak život. Film získal International Emmy Award 2002. Výrobný rok 2004 však nájdete len na dvoch celovečerných hraných tituloch – **O dve slabiky pozadu** (r. Katarína Šulajová) – film zo súčasnosti o študentke, ktorá cez vzťahy s inými ľuďmi a okolím hľadá samu seba ocenený Cenou divákov na 6. MFF Bratislava – a maďarsko-slovensko-poľský film **Nepochovaný mŕtvý** (r. Márta Mészáros) – životný príbeh Imre Nagya, muža, ktorý sa stal symbolom národného vzdoru proti útlaku. Na 6. MFF Bratislava bola uvedená i filmová adaptácia úspešnej rovnomennej hry Radošinského naivného divadla **Konečná stanica** (r. Jiří Chlumský). Tá má však rok výroby 2005.

Výroba najdrahšieho slovenského celovečerného hraného filmu v histórii – **Pravdivá história o Jurajovi Jánošíkovi a Tomášovi Uhorčíkovi** (r. Agnieszka Holland, Kasia Adamik) – bola i v roku 2004 prerušená a otáznik i naďalej visí nad slovensko-americkým koprodukčným filmom **Pokrvné vzťahy** (r. Oleg Harenčár). Hoci kvôli pretrvávajúcim právnym sporom nie je oficiálne doteraz dokončený, bol už uvedený na MFF Moskva a jeho projekciu na 6. MFF Bratislava zabránilo len predbežné opatrenie súdu.

Niekoľko krátkometrážnych a stredometrážnych filmov vzniklo i na FTF VŠMU a v nezávislej produkcii.

V oblasti dokumentárnej tvorby pokračoval výrazný pokles tvorby. Najväčším producentom naďalej zostáva Slovenská televízia, z roka na rok však stúpa podiel súkromných produkčných spoločností. Táto situácia je najmarkantnejšia v študentskej tvorbe, kde niektoré projekty vznikli len vďaka spolupráci so súkromnými štúdiami. Najúspešnejší slovenský dokumentarista posledných rokov Pavol Barabáš v roku 2004 dokončil svoj ďalší celovečerný dokument **Amazonia vertical**. Peter Kerekes tentoraz vytvoril dva filmy v zahraničí: **Pomník, ktorý nebol** bol súčasťou nemecko-česko-poľsko-maďarského projektu **Staré nové tváre Európy**, a Kerekesova epizóda je i súčasťou filmu **Cez hranice/Across the Border** (r. P. Lozinski, J. Gogola, P. Kerekes, R. Lakatos, B. Cacic-Veselic). Režisér Martin Šulík sa zúčastnil projektu **Visions Of Europe** s filmovou epizódou **Zázrak**.

ŠTÁTNA PODPORA AUDIOVÍZIE

V roku 2002 boli na výrobu filmov a realizáciu ďalších aktivít v audiovizíi poskytnuté z MK SR finančné prostriedky v celkovej výške 121 009 000 Sk (je potrebné si však uvedomiť, že takmer polovicu pridelených finančných prostriedkov (60 miliónov Sk) v roku 2002 tvorila finančná podpora projektu **Pravdivá história o Jurajovi Jánošíkovi a Tomášovi Uhorčíkovi**). V roku 2003 bola celková suma pridelených finančných prostriedkov z MK SR 39 540 068 Sk (z toho 19 892 230 Sk na hrané filmy).

V roku 2004 došlo k zmene spôsobu financovania. Zatiaľ čo v roku 2003 poskytoval štát finančné prostriedky prostredníctvom programu Rozvoj kultúry, programu Pro Slovakia a Účelového transferu pre občianske združenia, nadácie a neziskové organizácie s doplnkovými finančnými zdrojmi (Všeobecná pokladničná správa a Mimoriadne kultúrne aktivity), v roku 2004 začal platiť nový grantový systém. Pre program **AudioVízia 2004** Ministerstvo kultúry SR disponovalo v roku 2004 finančnými prostriedkami vo výške **58 799 770 Sk**. Minister kultúry vymenoval na dvojročné funkčné obdobie deväťčlennú komisiu. Tá posudzovala v troch grantových kolách (významná zmena oproti minulému obdobiu, keď bolo len jedno kolo) spolu 327 projektov v desiatich podprogramoch v nasledujúcej štruktúre: 1. **Tvorba a vývoj audiovizuálnych diel (development)** 78 projektov (z toho 20 úspešných), 2. **Produkcja audiovizuálnych diel** 97 projektov (18), 3. **Produkcja dlhometrážnych filmov pre kiná** 18 projektov (3), 4. **Postprodukcia a/alebo distribúcia audiovizuálnych diel** 36 projektov (12), 5. **Minoritná koprodukcia dlhometrážnych filmov pre kiná** 9 projektov (4), 6. **Distribúcia zahraničných audiovizuálnych diel** 8 projektov (2), 7. **Podujatia, vzdelávacie aktivity a/alebo prezentácia audiovizuálnych diel** 42 projektov (13), 8. **Ochrana a/alebo sprístupňovanie audiovizuálneho dedičstva** 11 projektov (4), 9. **Podpora aktivít kultúrnej politiky v oblasti audiovizie a kinematografie** 15 projektov (5) a 10. **Edičná činnosť v oblasti audiovizie** 13 projektov (2).

Komisia na základe skúseností z roku 2004 navrhla niektoré zmeny v štruktúre programu Audiovizia pre rok 2005.

Najvyššiu finančnú podporu získali projekty:

(suma v Sk – názov projektu – subjekt – podprogram)

12 000 000	–	Slnecný štát – Titanic s.r.o. – podprogram 03
4 000 000	–	6. MFF Bratislava – Ars Nova – podprogram 07
3 500 000	–	12. MFF Art Film Trenčianske Teplice – Art Film n.f. – podprogram 07
3 000 000	–	Šílení – Juraj Galvánek – C-GA FILM – podprogram 05
3 000 000	–	Príbely obyčajného šílenstva – Mgr. Silvia Dubecká – SisaArt – podprogram 05
3 000 000	–	Konečná stanica – JMB Film & TV production, s.r.o. – podprogram 04
2 200 000	–	Nepochovaný mŕtvy – Ars Media – podprogram 05
2 000 000	–	Dlhý, široký, Bystrozraký – AG Studio – podprogram 03
2 000 000	–	Bez snehu – Trigon Production – podprogram 05
1 250 000	–	Beyond Invisible/Za neviditeľným – Jacqueline Popelušaková – podprogram 02

1 056 980	–	Iné svety – Artileria – podprogram 03
1 000 000	–	Winter – Trigon Production – podprogram 02
1 000 000	–	Ostáva človekom – Trigon Production – podprogram 02
1 000 000	–	Diaspora – Artreal, s.r.o. – podprogram 01
999 500	–	My zdes – Leon, spol sr.o. – podprogram 04
900 000	–	Prehliadka slovenskej filmovej tvorby, udelenie národných cien v oblasti kinematografie – Slovenská filmová a televízna akadémia – podprogram 09
700 000	–	Prirodzená smrť – Kollar Film studio – podprogram 04

ROZDELENIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V PODPROGRAMOCH PROGRAMU AUDIOVÍZIA 2004

1. Tvorba a vývoj audiovizuálnych diel (development) – 4 484 931 Sk / 7,6%
2. Produkcia audiovizuálnych diel – 7 160 010 Sk / 12,2%
3. Produkcia dlhometrážnych filmov pre kiná – 15 056 980 Sk / 25,6 %
4. Postprodukcia a/alebo distribúcia audiovizuálnych diel – 5 802 000 Sk / 9,9%
5. Minoritná koprodukcja dlhometrážnych filmov pre kiná – 10 200 000 Sk / 17,3%
6. Distribúcia zahraničných audiovizuálnych diel – 320 000 Sk / 0,5%
7. Podujatia, vzdelávacie aktivity a/alebo prezentácia audiovizuálnych diel – 9 918 000 Sk / 16,9%
8. Ochrana a/alebo sprístupňovanie audiovizuálneho dedičstva – 1 173 000 Sk / 2%
9. Podpora aktivít kultúrnej politiky v oblasti audiovizie a kinematografie – 1 350 000 Sk / 2,3%
10. Edičná činnosť v oblasti audiovizie – 535 000 Sk / 0,9%

pozn.: Zvyšných 4,8% rozpočtu prenechala komisia na rozhodnutie ministra kultúry pre projekty, ktoré do konca októbra ešte dopĺňali komisiou požadované podklady, resp. pre projekty, ktoré sa minister vzhľadom na mimoriadne dôvody rozhodol podporiť v čase po skončení práce komisie a pred otvorením nového programu pre rok 2005. Minister rozhodol o ich použití v nasledovnej štruktúre: 1. Vývoj – 100 000 Sk (0,2%), 2. Audiovizuálna tvorba – 510 000 Sk (0,9%), 4. Postprodukcia – 1 560 000 Sk (2,6%), 7. Podujatia – 656 800 Sk (1,1%).

Literárny fond

Literárny fond v roku 2004 oslávil 50-te výročie svojho vzniku. V súlade so svojím poslaním podporoval rozvoj umeleckej, vedeckej a odbornej literatúry, publicistiky a tvorivej činnosti v oblasti divadla, filmu, rozhlasu a televízie. Výbor Sekcie pre tvorivú činnosť v oblasti televízie, filmu a videotvorby autonómne rozhodoval o svojej podpornej činnosti a jej konkrétnych adresátoch. Prostredníctvom programu Alfa podporil vznik nových pôvodných literárnych predlôh dramatických, animovaných a dokumentárnych diel. Ďalšími podpornými programami, ktoré sa realizovali v roku 2004, boli Program Beta a Program Alfa plus. Prostredníctvom programov Alfa, Beta a Alfa plus udelil výbor sekcie v roku 2004 tvorivé štipendium 56 tvorivým pracovníkom v celkovej výške **1 350 000 Sk**. Vďaka programu Alfa a Alfa plus sa v roku 2004 realizovali dokumentárne filmy ako napr. **Na misijných cestách s kardinálom Tomkom** (autor scenára Jozef Kováčik, réžia Eva Holubánska, kamera Miroslav Bartoš), **Pars pro toto – Časť celku** (réžia a kamera Zuzana Piussi), **Môj dom je tam, kde je moja rodina** (réžia Pavol Korec, kamera Ján Meliš), **My zdes** (režisér Jaroslav Vojtek).

Pokračovalo sa tiež v tradícii udeľovania Ceny Igric ako najvyššieho ocenenia v oblasti filmovej a televíznej tvorby. Cena Igric za rok 2003 bola udelená 4 úspešným filmovým tvorcom v celkovej výške 200 000 Sk. V rámci Ceny Igric bolo udelených ešte 20 prémie v celkovej výške 150 000 Sk a Cena Zlatá kamera 2004. Okrem Ceny Igric výbor sekcie udeľoval ceny slovenským tvorcom v rámci filmových festivalov ako sú Hory a mesto, Envirofilm, Áčko a Etnofilm Čadca.

Priebežne sa vyplácali príspevky na tvorivú cestu do zahraničia i v SR. Touto formou podpornej činnosti výbor sekcie uspokojil 130 žiadateľov v celkovej výške 287 836 Sk. Nezabudlo sa ani na jubilujúcich výkonných umelcov a ani na tých, ktorí už nie sú v produktívnom veku, a ktorí sa pre chorobu, starobu alebo iné objektívne príčiny dostali do finančnej tiesne.

Výbor Sekcie pre tvorivú činnosť v oblasti televízie, filmu a videotvorby zasadal v roku 2004 deväťkrát a prerokoval spolu 452 žiadostí. Na starostlivosť o filmových a televíznych tvorcov poskytol celkom **2 761 302,50 Sk**.

MEDIA

Cieľom programu MEDIA je posilniť konkurencieschopnosť európskeho audiovizuálneho priemyslu a tvorby. Slovenská republika k programu MEDIA pristúpila podpísaním Memoranda o porozumení medzi Európskou komisiou a vládou Slovenskej republiky s účinnosťou od 1. 1. 2003.

Podpora programu MEDIA je určená nezávislým európskym spoločnostiam, pôsobiacim v oblasti audiovizie, a to v nasledujúcich oblastiach:

- 1. Program MEDIA Plus** – vývoj filmových a televíznych projektov, distribúcia nenárodných európskych filmov, propagácia, podpora audiovizuálnych festivalov, pilotné projekty.
- 2. Program MEDIA Training** – ďalšie vzdelávanie profesionálov v audiovizuálnom priemysle.

1. apríla 2003 bola otvorená kancelária MEDIA Desk Slovensko. Jej činnosť spočíva v napomáhaní intenzívnej integrácii slovenskej audiovizie do európskeho priemyslu: v zabezpečovaní distribúcie informácií o programoch MEDIA, ich sprístupňovaní v slovenských prekladoch v tlačenej i elektronickej forme, príprave a realizácii propagačných kampaní, avizovaní jednotlivých uzávierok, zabezpečovaní administratívnej podpory pre podávateľov projektov, poskytovaní konzultácií, informácií o termínoch a podmienkach jednotlivých programov a v koordinácii s centrálou programov MEDIA a s ďalšími partnermi v zahraničí.

Slovenským subjektom sa z programu MEDIA v roku 2004 podarilo získať finančnú podporu vo výške **222 153 EUR (8 886 120 Sk)**, čo je výrazná finančná injekcia pre slovenskú audioviziu. Pre porovnanie, v roku 2003 to bolo 293 836 EUR, rozdiel je ovplyvnený tým, že v roku 2003 získali dva silné produkčné subjekty (ALEF Film & Media Group a Trigon Production) podporu vývoja balíkov projektov, čo je v skutočnosti

niekoľkoročný proces, počas ktorého nemôže spoločnosť posielat' nové žiadosti. Úspešnosť slovenských žiadateľov o najrôznejšie druhy podpory z programu dosiahla v roku 2004 podiel 75%, teda len štvrtina žiadostí bola neúspešná.

V rámci podpory distribúcie to bolo spolu 151 856 EUR (133 836 EUR v roku 2003) – z toho automatická podpora 92 856 EUR (75 836 EUR v roku 2003), výberová podpora 59 000 EUR (58 000 EUR v roku 2003), v rámci podpory propagácie (podpora festivalov) 25 144 EUR (40 000 EUR v roku 2003). 8 811 EUR získalo bratislavské kino Mladosť v rámci podpory siete kín európskeho filmu Europa Cinemas a 36 342 EUR v rámci pilotných projektov získal projekt CinemaNet Europe (predtým European DocuZone) na vytvorenie pan-európskej siete 175-tich satelitných digitálnych kín v ôsmich členských krajinách EÚ, z toho troch na Slovensku.

Kancelária MEDIA Desk iniciovala a v apríli 2004 realizovala publikáciu vôbec prvej súhrnnej *Správy o stave slovenskej audiovizie za rok 2003*. V priebehu roku 2004 kancelária MEDIA Desk organizovala alebo spoluorganizovala niekoľko seminárov a okrúhlych stolov: v januári seminár Olsberg SPI, zameraný na mapovanie potrieb slovenského trhu v oblasti budúcich tréningov; v júni počas MFF Art Film seminár *Umenie rozprávať príbeh*, určený najmä scenáristom, režisérom a producentom, a seminár *Digitálne kino budúcnosti*, predstavujúci nové technológie premietania filmov; v októbri seminár *Rodinné striebro európskych filmových škôl – MEDIA Training* (predovšetkým s výhľadom na budúcu generáciu programu MEDIA v oblasti tréningov); a v decembri, počas MFF Bratislava dvojdňový seminár *Európske možnosti pre náš film III.* v spolupráci s Ministerstvom kultúry SR a Eurimages. Cieľom seminára bolo predstaviť možnosti spolufinancovania projektov v stredoeurópskom priestore a definovať ideálny model financovania kinematografie v malých európskych krajinách a špeciálne na Slovensku.

Kancelária MEDIA Desk Slovensko prispela celkovou sumou 4 100 EUR na štipendia a vzhľadom na geometricky rastúci záujem plánuje v rozpočte na rok 2005 vyčleniť na štipendia niekoľkonásobne vyššie finančné prostriedky (12 000 EUR). Kancelária tiež pomáhala slovenským profesionálom zúčastňovať sa medzinárodných trhov a koproducentských seminárov (Berlín, Cannes, Karlovy Vary, Utrecht, San Sebastian, Brusel, Paríž).

Všetky informácie o programoch MEDIA Plus a MEDIA Training, o kancelárii MEDIA Desk Slovensko, o jej aktivitách, úlohách a výsledkoch, rovnako ako anglické a slovenské texty všetkých výziev a formulárov je možné nájsť na webovej stránke kancelárie www.mediadesk.sk.

PREHĽAD SLOVENSKÝCH PROJEKTOV PODPORENÝCH Z PROGRAMU MEDIA PLUS			
Spoločnosť	Projekt	Systém financovania	Suma (v €)
Ars Nova	6. MFJ Bratislava (3. – 11. 12. 2004)	Propagácia – podpora festivalov	25 144
Asociácia slovenských filmových klubov	Exil (T. Gatlíf, Francúzsko, 2004)	Distribúcia – výberová podpora	5 000
	Náhradné diely (D. Kozole, Slovinsko, 2003)	Distribúcia – výberová podpora	3 000
	Šťastné dni (K. Mundruczó, Maďarsko, 2002)	Distribúcia – výberová podpora	3 000
	podpora na základe počtu divákov za rok 2003	Distribúcia – automatická podpora	17 553
Bioscop, s. r. o.	kino Mladosť	Europa Cinemas – podpora kín európskeho filmu	8 811
Continental film	Drž hubu! (F. Veber, Francúzsko, 2003)	Distribúcia – výberová podpora	3 000
	Good-bye, Lenin! (W. Becker, Nem., 2002)	Distribúcia – výberová podpora	6 000
	podpora na základe počtu divákov za rok 2003	Distribúcia – automatická podpora	27 247
SPI International Czech Rep. & Slovakia	Cesta okolo sveta za 80 dní (F. Coraci, Veľká Británia, 2004)	Distribúcia – výberová podpora	2 000
	Genesis (C. Nuridsany, M. Pérennou, Francúzsko/Taliansko, 2004)	Distribúcia – výberová podpora	8 000
	Kamoši (M. Tyldum, Nórsko, 2003)	Distribúcia – výberová podpora	5 000
	Okno naproti (F. Ozpetek, Taliansko, 2003)	Distribúcia – výberová podpora	5 000
	Purpurové rieky 2 (O. Dahan, Francúzsko, 2004)	Distribúcia – výberová podpora	9 000
	podpora na základe počtu divákov za rok 2003	Distribúcia – automatická podpora	48 056
Walter Nittnaus – WN Danubius Film	CinemaNet Europe	Pilotné projekty	36 342
	Pokojné vody (Khamosh Pani: Silent Waters, S. Sumar, Francúzsko/Nem., 2003)	Distribúcia – výberová podpora	5 000
	Vodka Lemon (H. Sallem, Francúzsko/Taliansko /Švajčiarsko /Arménsko, 2003)	Distribúcia – výberová podpora	5 000
SPOLU:			222 153

EURIMAGES

Eurimages je jediný kinematografický fond Rady Európy podporujúci nadnárodné koprodukcie celovečerných filmových diel. V januári 2004 vstúpili do platnosti modifikované smernice fondu Eurimages. Hlavnou zmenou bolo zrušenie dvoch schém pôvodne rozdelených na filmy so silným komerčným a distribučným potenciálom a filmy prevažne s nižším rozpočtom a umeleckým smerovaním, reflektujúce kinematografickú a kultúrnu diverzitu európskych krajín. Od roku 2004 sa fond opäť vrátil len k jednej spoločnej kategórii, ale s presnejším vymedzením a charakteristikou kritérií posudzovania filmov. Vzhľadom k tomu, že podpora distribúcie európskych filmov sa pre Slovensko už od polovice roku 2003 realizuje prostredníctvom programu MEDIA, skončila sa v tejto oblasti suplujúca úloha Eurimages. Návravnosť financií vložených z našej strany do fondu je priamo úmerná len úspechu slovenských koprodukčných projektov. V roku 2004 sa o podporu Eurimages uchádzali dva majoritne české filmy, ktorých menšinovým koproducentom bola slovenská spoločnosť. Oba sa stretli v čase jednej uzávierky a boli posudzované na júnovom zasadnutí fondu. Jedným bol film režiséra Petra Zelenku **Príbehy obyčajného šialenstva** (ČR-Nem.-SR) a druhým **Šílení** Jana Švankmajera (ČR-SR). Podporu vo výške 230 000 EUR napokon získal iba film **Šílení**, ktorého slovenským producentom s podielom 22% je Juraj Galvánek a jeho spoločnosť C-GA Film.

Eurimages malo v roku 2004 tridsať členských krajín, keď k nemu ako tridsiaty člen pristúpilo Estónsko. K 1. 1. 2005 do fondu pristúpili ďalšie dva štáty: Srbsko a Čierna hora a Bosna a Hercegovina. Výška slovenského ročného príspevku do fondu je 76 408 EUR. Zástupcom Slovenska v Eurimages bola Ľubica Orechovská (Mistriková), ktorú od apríla 2005 vystrieda vo funkcii Zuzana Gindl-Tatárová.

FILMOVÁ DISTRIBÚCIA

V roku 2004 malo premiéru 172 titulov – z toho 30 vo filmových kluboch a štyri 2D a 3D filmy v kine Orange IMAX Bratislava. V siedmich prípadoch sa jednalo o obnovené premiéry. Je to o 14 menej než v roku 2003. Mierny pokles zaznamenal i počet divákov, naopak tržby vzrástli o dve percentá. Filmy uviedlo do kín 11 distribučných spoločností (v roku 2003 ich bolo 13): Continental film (31 filmov – 37 v roku 2003), Tatra film (31 – 39 v roku 2003), SPI International (31 – 24 v roku 2003), Asociácia slovenských filmových klubov (ASFK) (30 – 28 v roku 2003), ITAFILM (17 – rovnako ako v roku 2003), Saturn Entertainment (15 – rovnako ako v roku 2003), Intersonic (7 – 16 v roku 2003), Magic Box Slovakia (5 – existuje až od roku 2004), Metropolis Plus (štyri 2D a 3D filmy – 6 v roku 2003) a Charlie's (1 – rovnako ako v roku 2003).

Podľa podielu na počte divákov (30,21%) i tržbách (32,92%) patrilo rovnako ako v roku 2003 prvenstvo distribučnej spoločnosti Continental film, a to vďaka filmovým hitom, akými boli **Harry Potter a väzeň z Azkabanu**, **Pán prsteňov: Návrat kráľa** a **Trója**. Druhou je spoločnosť Tatra film (27,70% / 27,90%) a tretiu priečku obsadila spoločnosť SPI International (14,61% / 13,55%).

Klesol i počet krajín, z ktorých filmy pochádzali – 22 (28 v roku 2003). Najviac ich bolo z USA (93 – z toho 4 vo filmových kluboch a 4 v kine Orange IMAX) a na niekoľkých ďalších sa USA podieľali ako koproducent. Druhá priečka patrila Českej republike (18) a tretia Francúzsku (14).

Po odpočítaní 2D a 3D titulov, ktoré po konzultáciách s Mediasalles v štatistikách neuvádzame, bol v roku 2003 pomer USA:Európa:zvyšok sveta 93:73:6 (v roku 2003 bol tento pomer 98:65:17.)

Aj v roku 2004 sme zaznamenali ďalší pokles v počte divákov. Ten sa netýkal len širokej distribúcie (členovia Únie slovenských filmových distribútorov), kde klesol o dve percentá (53 807 divákov), ale i filmových klubov, kde klesol dokonca o jedenásť percent (11 972 divákov). Ak do sumáru nezarátame údaje za kino Orange IMAX Bratislava, ktorého vedenie, rovnako ako v roku 2003, odmietlo okrem názvov uvádzaných filmov poskytnúť akékoľvek ďalšie údaje, výsledky sú nasledovné: celkovo prišlo v roku 2004 do kín a filmových klubov 2 901 554 divákov (o 67 301 menej než v roku 2003). Vďaka zvýšeniu priemerného vstupného, ktoré v roku 2004 po prvý raz prekročilo hranicu 90 Sk (90,20 Sk v roku 2004, 86,3 Sk v roku 2003, 78,1 Sk v roku 2002), však celkové tržby za rok 2004 boli 261 716 596 Sk, čo predstavuje nárast o 2 percentá v porovnaní s rokom 2003 (256 139 397,4 Sk). Súviselo to i so zvýšením DPH zo 14 na 19 percent od 1. 1. 2004. Priemerný počet divákov na jedno predstavenie stúpol z 39,73 na 39,91.

Zatiaľ čo v roku 2003 sme mohli konštatovať, že zo štyroch premiér slovenských a koprodukčných filmov sa len jedna dostala medzi 100 divácky najúspešnejších filmov v slovenských kinách a filmových kluboch (koprodukčná rozprávka **Čert vie prečo** (r. Roman Vávra), ktorej patrila 39. priečka s 18 400 divákmi), v roku 2004 z rovnakého počtu premiér – **Želary, 66 sezón, Kráľ zlodějov** a **Sila Pudskosti – Nicholas Winton** – figuruje v prvej stovke polovica: **Želary** skončili na 20. priečke a **Kráľ zlodějov** na 99. priečke. S počtom 37 416 divákov sa **Želary** stali druhým divácky najúspešnejším domácim filmom za posledných päť rokov (1. **Sokoliar Tomáš** (2000, r. V. Vorlíček) – 50 974 divákov, 2. **Želary** (2003, r. O. Trojan) – 37 416 divákov, 3. **Kruté radosti** (2002, r. J. Nvota) – 25 179 divákov). Na súčasné slovenské pomery je to dosť, ale pre porovnanie toto číslo tvorí len sedem percent z 530 768 divákov, ktorí videli **Želary** v Čechách. Tam mal v roku 2004 zo slovenských, resp. koprodukčných filmov premiéru len **Kráľ zlodějov** (6 388 divákov). V roku 2004 prišlo na slovenské a koprodukčné (nielen premiérové) filmy do kín 48 752 divákov, čo je 1,68% z celkového počtu divákov.

Potešiteľné je, že do kín sa ako pred filmy dostali v roku 2004 i dva slovenské stredometrážne filmy. **Noc v hoteli** (2004, r. Matúš Libovič) bol uvádzaný ako pred film **Domu bláznov** (r. Andrej Končalovskij) a **IMT Smile** (2003, r. Tomáš Straka) ako pred film **Novo** (r. Jean-Pierre Limosin).

Najúspešnejším klubovým titulom bol český film **Nuda v Brne** (r. V. Morávek), ktorému so 16 467 divákmi patrila 38. priečka. Ďalšie najnavštevovanejšie klubové tituly skončili v tretej päťdesiatke.

Na celkovej návštevnosti sa významnou mierou podieľajú dva bratislavské multiplexy – Palace Cinemas (12 kinosál) a Multikino Metropolis (8 kinosál). Hoci ich 20 kinosál tvorí len 7,17% všetkých kinosál na Slovensku, v roku 2004 do nich prišlo 39,76% zo všetkých divákov (v roku 2002 to bolo 25%, v roku 2003 už 38,13%) a ich podiel na celkových tržbách bol 57,72% (52,94% v roku 2003). Otvorenie prvého slovenského multiplexu v roku 2000 popri návštevnosti klasických kín ovplyvnilo i počet premiér. Ten sa zvýšil približne o tretinu, čo v praxi znamenalo, že ak by kiná (mimo multiplexov) chceli uviesť všetky premiérové tituly, museli by meniť program každý druhý deň. Navyše len zhruba 40 kín premieta sedem dní v týždni, takže do mimobratislavských kín sa niekoľko desiatok premiérových titulov vôbec nedostane. Možno práve preto počet premiér po troch rokoch klesol.

VÝSLEDKY SLOVENSKÝCH A KOPRODUKČNÝCH FILMOV V SLOVENSKÝCH KINÁCH ZA OBDOBIE 1. 1. – 31. 12. 2004									
Poradie	Názov filmu	Premiéra v SR	Distribútor	Počet kópií	Počet predstavení	Počet divákov	Tržby (v Sk)	Počet divákov na jedno predstavenie	Počet divákov na 1 kópiu
20.	Želary	5. 2. 2004	Continental film	5	666	37 416	3 584 985	56,18	7 483,2
99.	Kráľ zlodějov*	19. 2. 2004	Charlie's	5	176	4 444	338 054	25,25	888,8
152.	Sila Pudskosti – Nicholas Winton	30. 9. 2004	Continental film	2	39	1 835	63 532	47,05	917,5
220.	66 sezón	9. 2. 2004	ASFK	1	33	608	29 557	18,42	608,0

* film sa hral už od 15. 9. do 24. 9. 2003 v bratislavskom kine Mladost', aby splnil podmienky k prípadnej kandidatúre na Oscara
Zdroj: ÚSFD, ASFK, Charlie's

TOP 10 DIVÁCKY NAJÚSPEŠNEJŠÍCH FILMOV (za obdobie 1. 1. – 31. 12. 2004)

Poradie	Názov filmu	Distribútor	Počet predstavení	Počet divákov	Tržby (v Sk)
1.	Harry Potter a väzeň z Azkabanu	Continental film	2 007	194 996	17 944 248
2.	Shrek 2	Tatra film	1 912	164 097	13 503 861
3.	Pán prsteňov: Návrat kráľa	Continental film	1 648	160 797	17 538 604
4.	Trója	Continental film	1 803	148 353	14 617 602
5.	Dvaja pátrači 3D: Game Over	SPI International	1 018	115 333*	8 254 164*
6.	Umučenie Krista	Tatra film	1 348	98 188	8 603 412
7.	Medvedie srdce	Saturn Entertainment	1 318	91 775	7 028 755
8.	Garfield	Tatra film	1 329	89 667	7 167 479
9.	Príbeh žraloka	Tatra film	1 361	79 552	7 444 252
10.	Hriešny tanec 2	SPI International	881	65 066	5 540 944

* film mal premiéru 11. 12. 2003 a jeho celková návštevnosť bola 142 332 divákov a tržby 10 630 858 Sk
Zdroj: Únia slovenských distribútorov (UFD)

VIDEODISTRIBÚCIA A DVD

Rok 2004 bol rokom nástupu DVD. Zatiaľ čo v roku 2003 bol pomer predaných DVD a VHS 39:61 v prospech VHS, v roku 2004 po prvý raz dominuje DVD nad VHS v pomere 52:48. Filmov na DVD sa predalo na Slovensku 352 455 kusov, čo predstavuje nárast o 93%. Od roku 1997 sa na Slovensku predalo už vyše 843 tisíc filmov na DVD.

Najpredávanejším titulom na DVD za rok 2004 sa stal film **Pán prsteňov: Návrat kráľa** (16 190 kusov), pred filmami **Harry Potter a väzeň z Azkabanu** (15 773 ks) a **Shrek 2**. Najpredávanejším titulom na VHS za rok 2004 bol **Harry Potter a väzeň z Azkabanu** (17 398 ks). Distribútori celkovo uviedli na DVD 956 nových titulov. Do konca roku 2004 sa teda na našom trhu objavilo už 2 953 DVD titulov s českým alebo slovenským dabingom či titulkami.

Popri nízkej návštevnosti domácich filmov (v roku 2004 sa slovenská produkcia podieľala na celkovej návštevnosti len 1,68 percentami) je veľmi zlá situácia i v šírení slovenských audiovizuálnych diel na VHS a DVD. Po optimizme v roku 2003 sa s rôznych príčin nepodarilo splniť edičné plány a počet slovenských titulov na DVD a VHS nebol dvojnásobkom ich počtu v roku 2003 tak, ako sa predpokladalo.

Situácia vo vydávaní slovenských a koprodukčných celovečerných filmov na rôznych nosičoch k 31. 12. 2003 bola nasledovná: 103 titulov vyšlo na VHS, 11 na DVD a 1 na VideoCD. V roku 2004 k nim pribudli len VHS **Boxer a smrť** (1962, r. Peter Solan), reprezentatívna sada 6 DVD s názvom **Pavol Barabáš: Grand Prix kolekcia** s atraktívnymi dokumentami svetoznámeho slovenského filmára a cestovateľa Pavla Barabáša obsahujúca 12 dokumentárnych filmov s množstvom bonusov, a v Centre českého videa vyšli na VHS a DVD dva filmy Juraja Jakubiska: **Vtáčkovia, siroty a blázni** a **Lepšie byť bohatý a zdravý ako chudobný a chorý**.

KINÁ

Pokles počtu kín v Slovenskej republike je dlhodobým trendom, ktorý je len občas prerušovaný nepatrným nárastom. Pre porovnanie v roku 1990 ich bolo 703, v roku 2001 už len 276 a v roku 2003 bolo na Slovensku 265 kín. V roku 2004 klesol ich počet na historické minimum. V prevádzke bolo 256 kín a 2 videokiná s 279 plátnami (+ 2 vo videokinách) a 120 520 sedadlami (plus 58 sedadiel videokín).

K už existujúcim dvom bratislavským multiplexom – Palace Cinemas s dvanástimi sálami a Polus City Center s ôsmimi sálami na rozdiel od susedných krajín v roku 2004 žiadny ďalší nepribudol. Jediným novootvoreným kinom (10. 9. 2004) bol trojsálový miniplex SONYCineMAX, ktorý sa nachádza v priestoroch nákupno – zábavného centra MAX v Trnave. Tento miniplex s celkovou kapacitou 569 miest je prvý mimo Bratislavy a zatiaľ aj jediný na Slovensku.

Z 256 kín je v majetku obcí vyše dvesto. A z nich tretina premieta len v lete, pretože nemá na kúrenie. Ostatné kiná majú vo vlastníctve, alebo v prenájme zväčša distribučné spoločnosti. Záujem o projekcie v multiplexoch potvrdil, že relatívne vysoké vstupné (169 Sk – celoslovenský priemer bol o vyše 70 Sk nižší) neodradí divákov, ak zaň dostanú kvalitu, a tak návštevnosť tradičných komerčných kín klesá. Vstupné v kinách poznačilo od 1. 1. 2004 i zvýšenie DPH zo 14 na 19 percent.

5 najúspešnejších kín podľa návštevnosti v roku 2004:

1. Palace Cinemas (Bratislava)	640 422 divákov
2. Multikino Metropolis (Bratislava)	513 133 divákov
3. Úsmev (Košice)	70 885 divákov
4. Tatran (Poprad)	58 889 divákov
5. Capitol (Košice)	53 260 divákov

V roku 2004 prišlo do slovenských multiplexov 1 153 555 divákov, čo je 39,76% všetkých divákov (v roku 2003 to bolo 38,13%), ktorí dali za vstupné 151 073 254 Sk. Táto čiastka predstavuje 57,72% z hrubých tržieb roku 2004 vo všetkých kinách (v roku 2003 to bolo 52,94%).

Súčasťou siete európskych kín Europa Cinemas sa v roku 2004 stali bratislavské kiná Tatra a FK ic.sk (od apríla 2005 Charlie centrum) a košické kino Tatra Košice. Pridali sa tak k bratislavskému kinu Mladosť, ktoré je členom siete od roku 2003.

FILMOVÉ KLUBY, ARTKINÁ A DVD KLUBY

Filmové kluby na Slovensku majú nezastupiteľnú úlohu vo výchove filmového diváka. Každoročne sprístupňujú významné diela svetovej kinematografie, ktoré by sa inak k radovému divákovi nedostali. Potešiteľné je i to, že klubové filmy sa v posledných rokoch nepremietajú už len vo filmových kluboch a artkinách, ale objavujú sa i v ponuke “klasických” kín a multiplexov. Počet filmových klubov na Slovensku mal po roku 1993 stúpajúcu tendenciu. V súčasnosti ich na Slovensku pôsobí 66 (rovnaký počet ako v roku 2003). Cena preukazu (60 Sk v sezóne 2003/2004) sa zvýšila na 80 Sk, pričom sa predĺžila platnosť preukazu až do konca roku 2005 (predtým bola platnosť preukazu ohraničená

začiatkom školského roka, t. j. mesiacom september). Počet členov FK postupne klesá – 20 941 v sezóne 2001/2002, 19 621 v sezóne 2002/2003 a v sezóne 2003/2004 už len 15 400 členov.

Celkom prišlo v období od 1. 1. do 31. 12. 2004 na 2791 (v roku 2003 ich bolo 3 027) projekcií vo filmových kluboch 81 187 divákov (91 978 v roku 2003), čo je priemer 29 divákov na predstavenie (v roku 2002 to bolo 49,7 divákov a v roku 2003 30,3 divákov). Znížila sa i celková návštevnosť klubových filmov na 96 548 divákov. Stúpila len priemerná návštevnosť na člena filmového klubu zo 4,7 na 5,5 predstavenia ročne. (Pre porovnanie obyvateľ Slovenska navštívi kino 0,5-krát za rok). Priemerné vstupné bolo 51,81 Sk vo filmových kluboch a 57,80 Sk na predstavenie klubového filmu vo všetkých kinách. Väčšina filmových klubov funguje v rámci klasických kín.

K najvýznamnejším akciám usporiadaným Asociáciou slovenských filmových klubov v roku 2004 patrili slovenská časť Febiofestu a putovná filmová prehliadka **Projekt 100 2004**, v rámci ktorej boli uvedené filmy **Annie Hall** (r. W. Allen), **Fanny a Alexander** (r. I. Bergman), **Invázia barbarov** (r. D. Arcand), **Návrat** (r. A. Zviagincev), **Príbeh z Tokia** (r. J. Ozu), **Rosemary má dieťa** (r. R. Polanski), **Sladký život** (r. F. Fellini), **Sloní muž** (r. D. Lynch), **Spalovač mrtvol** (r. J. Herz) a **Zúriaci býk** (r. M. Scorsese).

NAJÚSPEŠNEJŠIE FILMY VO FILMOVÝCH KLUBOCH (za obdobie 1. 1. – 31. 12. 2004)

Poradie	Názov filmu	Režisér	Počet predstavení	Počet divákov
1.	Nuda v Brne	Vladimír Morávek	419	16 467
2.	Invázia barbarov	Denys Arcand	122	4 031
3.	Samsara	Pan Nalin	97	3 563
4.	Kukuška	Alexander Rogožkin	76	3 279
5.	Návrat	Andrej Zviagincev	66	2 475
6.	Sloní muž	David Lynch	55	2 247
7.	Nikde v Afrike	Caroline Link	59	2 246
8.	Trio z Belleville	Sylvain Chomet	88	2 178
9.	Čierna mačka, biely kocúr	Emir Kusturica	50	2 003
10.	Annie Hall	Woody Allen	54	1 595

Po dvoch prvenstvách filmu **Rok diabla** (r. P. Zelenka) sa v roku 2004 dostal na prvé miesto opäť český film – **Nuda v Brne** (r. Vladimír Morávek). Videlo ho 16 467 divákov, čo je viac než prišlo do kina na filmy **Kill Bill 2**, **Starsky a Hutch**, či **Päť lupičov a stará dáma** a celkovo mu patrí 38. priečka v Top 100 divácky najúspešnejších filmov roku 2004 na Slovensku.

V roku 2003 videlo desiaty najnavštevovanejší film vo filmových kluboch 2 496 divákov, teda viac než piaty najnavštevovanejší film roku 2004.

Vo februári 2003 vznikla **Asociácia digitálnych kino-klubov SR** (ADKK) – občianske združenie – ktorého hlavným poslaním a cieľom bolo prispieť k rozvoju v oblasti

premietania a šírenia umeleckých filmov a audiovizuálnych programov formou digitálnej projekcie. ADKK sa snažila reagovať na nepriaznivú situáciu v oblasti filmovej distribúcie na Slovensku a predovšetkým na stále sa znižujúci počet aktívnych 35 mm kín a narastajúci počet premiér prevažne komerčných filmov. Projekt mal byť spustený v máji 2004. Filmy a iné audiovizuálne programy sa mali prijímať cez satelit v centre v Bratislave (neskôr v Banskej Bystrici) a po dekódovaní a vytvorení master DVD mali byť kopírované na ďalšie DVD a distribuované medzi členov. Nepodarilo sa však ani vytvoriť centrum so satelitom, ani získať podporu od štátu, alebo zo štrukturálnych fondov Európskej únie na nákup potrebných technológií pre členov ADKK. Vzhľadom na celý rad technických, ekonomických a organizačných problémov bola ADKK zrušená.

Všetky aktivity prevzala spoločnosť WN Danubius Film, ktorá bola za slovenskú stranu iniciátorom a koordinátorom festivalu CinemaNet Europe. Počas víkendu od 12. do 14. novembra 2004 sa bratislavské kino Tatra, trnavský SONYcineMAX, a ružomerské kino Kultúra spoločne s ďalšími 189 kinosálami v Belgicku, Francúzsku, Holandsku, Nemecku, Portugalsku, Rakúsku, Španielsku a Veľkej Británii vďaka projektu CinemaNet Europe zmenili na digitálne kiná. Osem filmov – **Bola de Nieve** (r. José Sánchez-Montes), **Odsúdení a posvätní** (r. Jos de Putter), **Fleurette** (r. Sérgio Tréfaut), **Chantz – dieťa džezu** (r. Mohamed Kounda), **Som odnikiaľ** (r. Georg Misch), **Jeden deň mieru** (r. Jeremy Gilley), **Sila ľudskosti – Nicholas Winton** (r. Matej Mináč), **Biely diamant** (r. Werner Herzog) – v nich nebolo premietaných z klasickej filmovej kópie, ale z výkonného serveru pomocou digitálneho projektoru. Slovensko bolo jedinou z nových členských krajín Európskej únie, ktorá sa tohto projektu zúčastnila.

Kvôli už spomínaným problémom je dnes situácia taká, že filmy z ponuky CinemaNet Europe sú otitulované v jazykoch partnerských krajín a premierované v participujúcich krajinách CNE vždy v prvú stredu v mesiaci. Na Slovensku sa tak deje prostredníctvom spoločnosti WN Danubius Film, ktorá ich dodáva na DVD niekoľkým kinám.

DOMÁCE FESTIVALY, PREHLIADKY A CENY

I v roku 2004 patrili k najvýznamnejším udalostiam roku medzinárodné filmové festivaly Art Film v Trenčianskych Tepliciach a MFF Bratislava.

12. MFF Art Film (www.artfilm.sk) s tromi súťažnými sekciami, z ktorých hlavná Art Fiction je zameraná na hrané art filmy a fiktívne dokumenty s dôrazom na nové postupy a vizualitu, sa v roku 2004 konal v dňoch 18. – 22. 6. 2004 v štyroch tradičných festivalových kinách (Prameň, Kúpeľná dvorana, videoprojekcia v Trenčianskych Tepliciach, Metro Trenčín) ku ktorým pribudlo piate – open air Kino Park v podobe kočovného Kinematografu bratov Čadíkovcov. V dňoch 23. – 25. 6. sa festival preniesol do Bratislavy. 12. Art Film uviedol 89 snímok, z toho 76 v oficiálnom programe a 13 na rôznych sprievodných podujatiach, medzi ktoré patrili spomienkový večer na zosnulého režiséra Martina Hollého. V súťažnej sekcii Artefakty zastupoval Slovensko film **1.35** (r. Milan Balog) a v súťažnej sekcii Na ceste zastupovali Slovensko filmy **Steblá trávy** (r. Jana Slovenská) a **Z ulice** (r. Stano Petrov). Ďalšie slovenské filmy – **Jesenná (zato) silná láska** (r. Zita Furková), **Tak dávno som ti nenapísala...** (r. Andrea Horečmá), **Tanečník** (r. Kristína Herczegová) a **Tatry mystérium** (r. Pavol Barabáš) boli uvedené v sekcii Slovenská sezóna.

6. MFF Bratislava (www.iffbratislava.sk) s dôrazom na Medzinárodnú súťaž prvých a druhých hraných filmov sa po druhý raz konal v multiplexe Palace Cinemas v bratislavskom Auparku. Do programu bolo zaradených 170 filmov, z toho 19 súťažných a 53 videoklipov. V súťaži bol uvedený slovenský film **O dve slabiky pozadu** (r. Katarína Šulajová), ktorý získal Cenu divákov. V rámci sekcie Proti prúdu boli uvedené krátkometrážne filmy **1.35** (r. Milan Balog) a **Noc v hoteli** (r. Matúš Libovič). Ďalšie domáce celovečerné i stredometrážne a krátke filmy a videofilmy bolo uvedené v sekcii Nové slovenské filmy – **Amazonia vertical** (r. Pavol Barabáš), **Deň** (r. Jozef Vlk), **Jááánošíík** (r. Juraj Štepka), **Konečná stanica** (r. Jiří Chlumský), **Kronika komika** (r. Juraj Štepka), **Prirodzená smrť** (r. Michal Krajňák), **Raňajky v tráve** (r. Juraj Štepka), **Super super Man** (r. Albert Vlk).

Ďalšie významnejšie festivaly, prehliadky a workshopy na Slovensku v chronologickom poradí (kompletný zoznam nájdete na www.aic.sk):

9. – 26. 2. **11. Medzinárodná prehliadka filmu, televízie a videa Febiofest 2004** (Bratislava – Multikino Metropolis / Polus City Center, FK Nostalgia, FK ic.sk, kino Mladost' a České centrum – Nitra, Banská Bystrica, Martin, Žilina, Poprad, Prešov, Košice) – www.asfk.sk
1. 3. – 31. 5. **10. Projekt 100 – 2004** (Banská Bystrica, Bardejov, Bratislava, Čadca, Dolný Kubín, Košice, Levice, Lučenec, Martin, Nitra, Nové Zámky, Pezínok, Piešťany, Poprad, Považská Bystrica, Prešov, Prievidza, Rimavská Sobota, Senica, Sereď, Spišská Nová Ves, Trenčianske Teplice, Trenčín, Trnava, Zvolen, Žilina) – www.asfk.sk
17. – 26. 3. **6. MF frankofónneho filmu – FIFF BA 2004** (Bratislava – kino Istota) – www.fiff-bratislava.sk
22. – 25. 4. **5. Hory a mesto** (Bratislava – Aupark – Palace Cinemas) – www.horyamesto.sk
30. 4. – 1. 5. **Chaverim Chaverim – Festival izraelského filmu a kultúry** (Bratislava – kino Tatra)
4. – 8. 5. **10. Envirofilm 2004** (Banská Bystrica, Zvolen, Banská Štiavnica) – www.envirofilm.sk
11. – 12. 5. **Kvarteto – Prehliadka krajín V4** (Bratislava – kino Mladost')
2. – 5. 6. **10. MF lokálnych televízií Zlatý žobrák** (Košice – Dom Techniky) – www.festival.sk
4. – 6. 6. **Celoštátna súťaž amatérskej filmovej tvorby a videotvorby CINEAMA 2004** (Banská Bystrica – kino Hviežda) – www.nocka.sk
18. 6. – 29. 8. **2. Bažant kinematograf 2004** (25 slovenských miest) – www.kinematograf.sk
19. – 22. 8. **6. Letný filmový seminár 4 živly: revolúcie?** (Banská Štiavnica – kino Akademik, amfiteáter, čajovňa Klopačka, Art café) – www.4zivly.sk
9. 9. – 31. 12. **Filmostrada 2004** (celé Slovensko) – www.filmostrada.sk
12. – 14. 9. **5. Istrocon 2004** (Bratislava – Správa účelových zariadení) – www.istrocon.sk
16. – 19. 9. **2. Minority Film Festival 2004** (Bratislava – kino Mladost')
22. – 25. 9. **13. Etnofilm Čadca 2004 – medzinárodné filmové bienále** (Čadca) – www.etnofilm.sk
27. 9. – 1. 10. **21. Agrofilm 2004** (Nitra – Výskumný ústav živočíšnej výroby) – www.agrofilm.sk
29. 9. – 3. 10. **Tri dni dokumentu** (Bratislava – České centrum, Mladost')
4. 10. – 20. 12. **Filmová škola Bratislava** (Bratislava – Palace Cinemas) – www.skolafilmu.sk
13. – 17. 10. **12. Medzinárodný festival horských filmov Poprad** (Poprad – kino Tatran a Mestský úrad) – www.mfhf.sk
20. – 24. 10. **5. Medzinárodný festival dokumentárnych filmov Jeden svet 2004** (FK ic.sk, České centrum, V klub, UPC Mlynská dolina) – www.jedensvet.sk

25. – 29. 10. **31. Medzinárodný festival odborných filmov Ekotopfilm 2004** (Bratislava – hotel Fórum) – www.ekotopfilm.sk
12. – 14. 11. **Festival CinemaNet Europe** (Bratislava – kino Tatra, Trnava – SONYcinemax, Ružomberok – kino Kultúra)
18. – 20. 11. **ÁČKO – 9. Medzinárodná prehliadka študentských filmov** (Bratislava – kino Tatra)
23. – 26. 11. **Slovenský film 2004 – nesút'ážná prehliadka domácej tvorby** – (Bratislava – kino Tatra)

Počas roka 2004 bolo osobnostiam z oblasti audiovizie udelených niekoľko cien, z nich najvýznamnejšie získali:

Dušan Hanák – Pribinov kríž, I. trieda „za mimoriadne významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky“;

Štefan Kvietik – Cena Hercova misia (udelená počas 12. MFF Art Film Trenčianske Teplice 2004), Rad Ľudovíta Štúra, II. trieda „za mimoriadne zásluhy v oblasti rozvoja kultúry a umenia“ a Kríž prezidenta, II. stupeň;

Juraj Herz – Cena za osobný prínos československej a českej kinematografii (udelené v rámci udeľovania Výročných cien Asociácie českých filmových klubov počas 30. LFŠ Uherské Hradiště 2004), Slnko v sieti za celoživotný prínos slovenskej kinematografii (udelená SFTA počas prehliadky Slovenský film 2004) a Uznanie za celoživotné dielo vo filmovej tvorbe pre deti a mládež – 44. Medzinárodný festival filmov pre deti a mládež Zlín 2004;

Petr Hapka, Vlastimil Herold (in memoriam) a **Vido Horňák** – Zlatá kamera 2004 „za celoživotný prínos v oblasti filmového umenia“;

Marián Labuda – Cena ministra kultúry SR „za mimoriadny prínos k rozvoju slovenského umenia“;

Pavol Barabáš – Krištáľové krídlo za rok 2003 v kategórii Film;

Ladislav Chudík – Cena Tatra Banky 2004 za umenie;

Laura Siváková – Prvá cena v americkej súťaži Hartley Merrill Prize – za scenár k filmu **Chut' života** (cena udelená počas 39. MFF Karlovy Vary 2004).

Výročné ceny Slovenského filmového zväzu (SFZ), Únie slovenských televíznych tvorcov (ÚSTT) a Literárneho fondu Slovenskej republiky (LF SR) – Igric (udelený SFZ, ÚSTT a LF SR na 12. MFF Art Film Trenčianske Teplice 2004):

Hraná filmová tvorba pre kiná: Tina Diosi „za námiet a scenár koprodukčného filmu **Neverné hry** (r. M. Pavlátová)“

Televízna dramatická tvorba: Martin Štrba „za nekonvenčné obrazové stvárnenie televízneho seriálu **Záchranári (Paradoxy, 3. diel)** (r. V. Michálek)“;

Animovaná tvorba: Jana Slovenská „za poetické spracovanie animovaného absolventského filmu **Steblá trávy**“;

Filmová a televízna dokumentárna tvorba: Mišo Suchý „za úprimnú výpoveď a citlivé stvárnenie osudov emigrantov vo filme **Home Movie: denník pre môjho v Amerike narodeného syna**“;

Herecký výkon vo filme alebo v televíznom diele: Szidi Tóbiás „za stvárnenie hlavnej postavy Evy vo filme **Dlhá krátka noc** (r. P. Krištúfek)“.

Ceny slovenskej filmovej kritiky (udeľuje Klub filmových novinárov Slovenského syndikátu novinárov):

Cena slovenskej filmovej kritiky za dlhometrážny slovenský alebo koprodukčný hraný film pre kiná – **Želary** (r. Ondřej Trojan);

Cena slovenskej filmovej kritiky za ostatnú audiovizuálnu tvorbu – **66 sezón** (r. Peter Kerekes);

Cena slovenskej filmovej kritiky „za dlhoročnú a stále trvajúcu publikačnú činnosť“ – Emília Kincelová;

Cena slovenskej filmovej kritiky za najlepší zahraničný film v slovenských kinách – **Hodiny** (r. Stephen Daldry);

Cena slovenských filmových novinárov distribútorovi najlepšieho zahraničného filmu v slovenských kinách – SPI International – **Hodiny**.

K rozvoju slovenskej audiovizuálnej tvorby sa snaží napomôcť i **Cena Tibora Vichtu** – scenáristická súťaž určená pre mladých autorov do 35 rokov. Hlavným cieľom tejto súťaže je poskytnúť priestor talentovaným autorom na prezentáciu ich prác, konfrontovať ich s názormi filmových a televíznych odborníkov a s finančnou podporou doviest' literárne námety do podoby filmových scenárov, ktoré budú následne ponúknuté filmovým a televíznym tvorcom k spracovaniu. Súťaž má nasledovné kategórie: hraný film, dokumentárny film a animovaný film. Do druhého ročníka súťaže bolo prihlásených 21 autorov s 24 námetmi, z ktorých porota udelila nakoniec ceny iba v kategórii scenár k celovečernému hranému filmu. Uzávierka prvého kola 3. ročníka scenáristickej súťaže Cena Tibora Vichtu sa presunula na 31. december 2004.

OCENENIE SLOVENSKÝCH FILMOV A TVORCOV V ZAHRANIČÍ

Najvýznamnejším ocenením v roku 2004 bola nominácia koprodukčného filmu **Želary** (r. Ondřej Trojan) na cenu Americkej akadémie filmových umení a vied v kategórii Najlepší cudzojazyčný film. Film sa tak stal historicky prvým filmom so slovenským produkčným podielom medzi poslednými piatimi kandidátmi na Oscara.

Už niekoľko rokov patrí k najoceňovanejším domácim tvorcom dokumentarista Pavol Barabáš, ktorého filmy každoročne získavajú ceny na významných zahraničných festivaloch a prehliadkach venovaných najmä horským filmom. Bola tomu tak i v roku 2004, keď získal napríklad ceny na 4. Medzinárodnom festivale horských filmov Sliven (Bulharsko), či Medzinárodnom horskom a dobrodružnom filmovom festivale Autrans (Francúzsko).

V roku 2004 mu úspešne sekundoval Peter Kerekes, ktorého celovečerný dokument **66 sezón** získal v zahraničí nasledujúce ocenenia: Najlepší dokumentárny film v medzinárodnej súťaži – Festival DocAviv Tel Aviv 2004 (Izrael), Cena za najlepší film v kategórii View of the world – Medzinárodný filmový festival Movie Eye / Kinoglaz 2004 (Rusko), Veľká cena – 14. Mediawave Győr 2004 (Maďarsko), Najlepší európsky film – Medzinárodný festival filmov a videofilmov Syrakúzy 2004 (USA), Kristián za dokumentárnu alebo publicistickú tvorbu (Česká republika).

V rámci 10. Českých levov 2004 získali nominácie František Lipták v kategórii Najlepší výtvarný počin za film **Čert vie prečo** (r. Roman Vávra), Anna Šišková v kategórii Vedľajší

ženský herecký výkon za film **Kruté radosti** (r. Juraj Nvota) – film bol nominovaný i za Najlepší strih a Martin Štrba v kategórii Najlepšia kamera za film **Neverné hry** (film získal nominácie i v kategóriách Hlavný ženský herecký výkon – Zuzana Stivínová a Najlepší zvuk). Dvomi Českými levmi z jedenástich nominácií získal i koprodukčný film **Želary** (r. Ondřej Trojan) v kategóriách Najlepší zvuk a Hlavný ženský herecký výkon – Anna Geislerová.

Trilobita za rok 2004 získal Ivan Fíla za scenár a réžiu koprodukčného filmu **Kráľ zlodejov**. Cena je udeľovaná Českým filmovým a televíznym zväzom – FITES.

Film **Kráľ zlodejov** (r. Ivan Fíla) získal Cenu divákov Strieborný lev na MFF Petrohrad 2004 (Rusko), Ondřej Vetchý získal Strieborný šíp za najlepší mužský herecký výkon vo filme **Kruté radosti** (r. Juraj Nvota) na 9. MFF Tváre lásky Moskva 2004 (Rusko), **Neverné hry** (r. Michaela Pavlátová) získali Hlavnú cenu Zlaté hrozno na 34. Lubušskom filmovom lete Lagow 2004 (Poľsko) a Hlavnú cenu Zlatý ledňáček v kategórii najlepší celovečerný film na 17. Festivale českých filmov Finále Plzeň 2004 a **Sokoliar Tomáš** (r. Václav Vorlíček) Hlavnú cenu v kategórii celovečerných filmov na 2. Medzinárodnom filmovom festivale Bali 2004 (Bali).

Ocenené boli i animované filmy **Pôvod sveta** (r. Katarína Kerekesová) – Druhá cena Strieborný lev – Medzinárodný súťažný festival študentských filmov Taipei 2004 (Taiwan), Najlepší experimentálny film – 2. Medzinárodný festival animovaného filmu Bimini Riga 2004 (Litva), Prvá cena v kategórii animovaných filmov – Európsky festival krátkych filmov Frame(s) Maastricht 2004 (Holandsko) a **Mat' tak o koliesko viac** (r. Ivan Popovič) – Druhá cena v kategórii non-fiction filmov – Medzinárodný filmový festival Prix Jeunesse Mníchov 2004 (Nemecko).

Dobré meno slovenského filmu v zahraničí už tradične šíria filmy študentov FTF VŠMU v Bratislave. Medzi ocenenými boli napríklad hraný film **Z ulice** (r. Stano Petrov) – Zlatý OFF – 2. Medzinárodný festival nezávislých filmov OFFensiva Wroclaw 2004 (Poľsko), Prvé miesto v sekcii študentských filmov – 2. Medzinárodný filmový festival Bali 2004 (Bali), Druhá cena – 11. Medzinárodný festival filmových a televíznych škôl Mediaschool Lodž 2004 (Poľsko), dokumentárny film **1.35** (r. Milan Balog) – Cena ARTE za najlepší európsky krátky film – 50. Medzinárodný festival krátkometrážnych filmov Oberhausen 2004 (Nemecko), Druhá cena v kategórii Experiment – 13. Medzinárodný festival študentských filmov Next Frame 2004 (USA), Strieborný OFF v kategórii Dokument – 2. Medzinárodný festival nezávislých filmov OFFensiva Wroclaw 2004 (Poľsko) alebo animovaný film **Dnes mám prvé randevú** (r. Boris Šima) – Tretie miesto v sekcii študentských filmov – 2. Medzinárodný filmový festival Bali 2004 (Bali), Bronzová medaila v kategórii Študenti vysokých filmových škôl – 66. UNICA 2004 Veitshöchheim pri Würzburgu (Nemecko), a Strieborný medvedík – Festival národov Ebensee 2004 (Rakúsko).

SLOVENSKÝ FILMOVÝ ÚSTAV

Slovenský filmový ústav (ďalej SFÚ) je jedinou národnou, podpornou, vedecko-výskumnou a archívnou inštitúciou v oblasti kinematografie na Slovensku. Člení sa na dve organizačné zložky – Národný filmový archív a Národné kinematografické centrum. Sústreďuje, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje národné kinematografické dedičstvo. Je správcom

filmového archívu špeciálneho významu, archivuje unikátne dokumentačné materiály, fotografie a plagáty, vykonáva práva výrobcu na šírenie a použitie slovenských filmových diel, vyrobených organizáciami vo výlučnej pôsobnosti štátu a obchodnou činnosťou zhodnocuje tieto práva. Súčasťou SFÚ je filmový archív, ktorý je v zmysle rozhodnutia Ministerstva vnútra SR archívom osobitného významu. Od roku 2001 je SFÚ členom Medzinárodnej federácie filmových archívov (FIAF). Na pôde SFÚ pracuje Audiovizuálne informačné centrum, ktoré koordinuje medzinárodné programy v oblasti audiovizie, spolupracuje s kinematografickým fondom Rady Európy Eurimages a s Európskym audiovizuálnym observatóriom (EAO). SFÚ poskytuje komplexné informácie a dokumentačné materiály o slovenskom filme, organizuje a spoluorganizuje filmové podujatia doma i v zahraničí, premieta slovenské archívne a umelecky náročné filmy v študijnom kine Filmotéka v priestoroch FK ic.sk (od apríla 2005 Charlie centrum) v Bratislave. Súčasťou SFÚ je jediná špecializovaná knižnica na Slovensku a videotéka. Edičné oddelenie SFÚ vydáva filmový mesačník Film.sk a publikácie v štyroch edíciách. Vydávanie slovenských filmov na DVD nosičoch sa stalo pravidelnou edičnou aktivitou SFÚ. Podrobné informácie o SFÚ sú na stránke www.sfu.sk.

Základnou úlohou i v roku 2004 bolo odborné uskladnenie, systematické ošetrovanie a obnova zbierkových fondov. Na základe uznesenia vlády boli uvoľnené finančné prostriedky z rezervy vlády SR do rozpočtovej kapitoly MK SR pre SFÚ na rozsiahly projekt „Záchrana a obnova časti filmového archívneho fondu v SFÚ“. Pokračovala práca na projekte kompletného prebalenia filmových materiálov vo filmovom archíve – výmena kartónových obalov za plastové, ktoré zodpovedajú normám pre archiváciu filmových materiálov určeným FIAF. Rovnako pokračovala digitalizácia archívnych zbierok – fotonegátívov, diapozitívov a kinofilmov zo slovenských filmov a filmových tvorcov. Hlavnou úlohou projektu informačného systému SKCINEMA, je prechod na komplexné počítačové spracovanie archívnych, dokumentačných, knižničných a informačných fondov a s tým súvisiace kvalitnejšie a rýchlejšie poskytovanie služieb pre odbornú i laickú verejnosť. SFÚ sprístupňuje informácie o slovenských filmoch v rámci **1. slovenskej filmovej databázy** (www.sfd.sfu.sk).

V roku 2004 bola ukončená rozsiahla prestavba a modernizácia sídelnej budovy SFÚ, ktorá bola realizovaná počas bežného chodu inštitúcie, kolaudačné rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 29. 6. 2004. Zbierkové fondy boli pre verejnosť opätovne sprístupnené v septembri.

Významnou aktivitou SFÚ bolo koordinovanie prípravy slovenskej misie na medzinárodnom filmovom trhu v **Cannes 2004**. Slovensko malo v Cannes tretinový podiel v spoločnom česko-slovensko-poľskom prezentačnom pavilóne. Misiu spoločne organizovali Slovenská asociácia producentov v audiovizii (SAPA) a SFÚ.

V roku 2004 vydal SFÚ výber filmových esejí Juraja Mojžiša *Použij ma ako stránku knihy* a *Filmovú ročenku 2003*. Významný pokrok zaznamenali aj prípravy ďalších edičných projektov. Z propagačných materiálov vyšli napríklad dva bulletinov pri príležitosti slovenskej účasti na prezentačno-kontrakčnom veľtrhu na MFF Cannes 2004, a to *Slovak Film Guide 2004* a *Slovak Films 1993 – 2003*, ktoré užívateľovi poskytujú všetky potrebné informácie o slovenskej kinematografii a slovenskej filmovej tvorbe v uplynulom desaťročí, ako aj kontakty na dôležité inštitúcie a organizácie slovenského audiovizuálneho prostredia.

Akcie so slovenským filmom v zahraničí

Okrem organizovania a spoluorganizovania väčšiny domácich podujatí spomínaných v časti Domáce festivaly, prehliadky a ceny (vyše 30), propagoval SFÚ slovenskú kinematografiu aj na filmových podujatiach v zahraničí. V roku 2004 prevažovala aktivita na európskych teritóriách, pokračovala spolupráca s USA a Kanadou, a rozšírila sa aj o Afriku a Áziu. Teritória sa podarilo rozšíriť o nové lokality ako Taiwan, Sudán, Eritrea atď. SFÚ prezentoval domáce filmy na takmer 100 podujatiach v 27 štátoch a 69 mestách sveta. K najdôležitejším patrili: Grenzenlos – retrospektívna prehliadka filmov krajín strednej a východnej Európy v kine Metro vo Viedni (Rakúsko), na ktorej Slovensko uviedlo 12 celovečerných filmov; rozsiahla retrospektíva filmov Juraja Jakubiska v National Film Theater v Londýne; prehliadka Eurovisioni v Ríme, na ktorej slovenskú kinematografiu reprezentovali 2 celovečerné filmy, 10 animovaných filmov a archívny program z najstarších archívnych materiálov; prehliadka v írskom meste Cork; prehliadka filmov režiséra Miloslava Luthera v kanadskej Ottawe; festival Anifest Třeboň, kde bolo premietnutých viac ako 20 filmov; 12. ročník súťažnej prehliadky poľských, českých a slovenských filmov Těrlické filmové leto; akcia v rámci Týždňa slovenskej kultúry v Krakove pod názvom Andrzej Wajda vyberá slovenské filmy. Vo varšavských kinách Rejs a Kultura sa konala jedna z najväčších prehliadok českých a slovenských filmov v histórii pod názvom Ostro sledované filmy s podtitulom Český a slovenský film 60-tych rokov, na ktorej slovenskú kinematografiu zastupovalo 20 filmov, z toho 12 celovečerných a 8 krátkych. Výber z filmov po skončení festivalu putoval ešte do ďalších desiatich poľských miest Lublín, Katowice, Gliwice, Toruń, Krakow, Lodź, Wrocław, Poznań, Štetín a Gdaňsk. Koncom roku 2004 sa konali tri rozsiahle retrospektívy slovenských krátkych filmov v talianskej Siene a vo francúzskych mestách Brest a Aix-en-Provence. Na každej z nich bolo uvedených viac ako 20 krátkych filmov. Ocenením pre slovenskú kinematografiu bola aj účasť režiséra Dušana Hanáka v porote MF dokumentárneho filmu v Taipej v Tajwane s uvedením niekoľkých jeho filmov.

Zhrnutie podujatí so slovenským filmom v zahraničí v roku 2004:

Štáty: Belgicko, Česká republika, Dánsko, Egypt, Eritrea, Francúzsko, Holandsko, Chile, Chorvátsko, India, Izrael, Maďarsko, Mexiko, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Ruská federácia, Slovinsko, Sudán, Španielsko, Švajčiarsko, Taiwan, Taliansko, USA, Veľká Británia – **27 štátov**.

Mestá: Aix-en-Provence, Asmara, Avignon, Bardonecchie, Bergamo, Berlín, Boskovice, Bradford, Brest, Budapešť, Bukurešť, Cieszyn, Créteil, Český Těšín, Daruvar, Dundee, Edinburgh, Frankfurt nad Mohanom, Graz, Haag, Chartum, Káhira, Kalkata, Kassel, Krakov, Kodaň, Lagów, Lausanne, Lipsko, Londýn, Lubľana, Madrid, Mexiko City, Miláno, Mníchov, Mons, Moskva, Neapol, New Delhi, New Castle, Nyon, Oslo, Ottawa, Pantin, Paríž, Plzeň, Praha, Przemysl, Quimper, Rím, Rotterdam, Saint-Etienne, Santiago de Chile, Selb, Sevilla, Sheffield, Siena, Slané, St. Gheorghes, Taipej, Tel Aviv, Těrlícko, Třeboň, Uherské Hradiště, Varšava, Viedeň, Washington, Zlín, Ženeva – **69 miest**.

TELEVÍZIA

V roku 2004 vysielali na Slovensku štyri televízne spoločnosti s celoplošnou pôsobnosťou: verejnoprávna **Slovenská televízia** (ďalej STV), komerčné televízie **Markíza** a **Joj** a spravodajská televízia **TA3**. Terestriálne je šírený signál STV, Markízy a Joj. Všetky štyri sú na základe zmlúv s jednotlivými káblovými operátormi dostupné v približne 180 mestách na Slovensku a Markíza a TA3 i u vybraných káblových operátorov v Českej republike. Satelitné vysielanie STV a Markízy prebieha prostredníctvom satelitu Eurobird 1 v spoločnom balíku Slovak link spolu s rozhlasovými stanicami. Bežný občan k príjmu potrebuje satelitnú anténu o priemere približne 80 cm, digitálny prijímač a dekódovaciu kartu Slovak link. TA3 vysielala bez kódovania cez satelit THOR 3. Televízia JOJ vysielala satelitne v digitálnom formáte, kódovane v systéme CONAX, prostredníctvom satelitu THOR 3, ale dekódovacie karty sú v súčasnosti poskytované iba káblovým operátorom.

K 30. 6. 2004 bolo na území Slovenskej republiky registrovaných 1 366 735 televíznych koncesionárov, z toho počet domácností – fyzických osôb bol 1 322 177 a evidovaných televíznych prijímačov u právnických osôb a samostatne zárobkovo činných osôb bolo 44 558. V priebehu prvého polroka 2004 sa stav evidovaných koncesionárov znížil o 9 194.

V roku 2004 sa na slovenských obrazovkách prostredníctvom televízie Joj objavil prvý projekt reality show **Dievča za milión**, za ktorým stojí čisto slovenský tím scenáristov, dramaturgov a iných televíznych profesionálov. Koncom marca STV oznámila zakúpenie licenčných práv reality show **Slovensko hľadá SuperStar**. Vysielala ju od 29. 10. 2004 a relácia dosiahla rekordné hodnoty sledovanosti a podielu na trhu. Ôsmy večer mal priemernú sledovanosť všetkých troch častí takmer 30%, pričom tretia časť dosiahla sledovanosť až 32,6%, čo predstavuje 1,5 milióna divákov. Tretia časť programu prekonala aj doteraz najvyššiu hodnotu podielu na trhu, keď dosiahla 65,7% podiel.

V lete 2004 začala skúšobná prevádzka peplemetrových prieskumov TNS. Dovtedy sa sledovanosť vyhodnocovala podľa prieskumov Denného kontinuálneho výskumu (DKV) STV a agentúry VISIO (Markíza). Pre porovnanie prinášame výstupy z prieskumov za 37. týždeň roku 2004.

Porovnanie výstupov z prieskumov (37. týždeň, víkend 15. – 17. 10. 2005)

TV stanica	DKV	VISIO	TNS/PMT
Markíza	35,64	41,00	32,90
STV1	22,83	19,90	19,33
JOJ	15,84	13,50	13,43
STV2	5,70	5,70	5,73
TA3	0,84	1,00	1,03

(v %, 24 hodinový podiel)

Zdroj: DKV, VISIO, PMT/TNS

Z nich je zrejmé, že sledovanosť televízií je o niečo nižšia, ako sa predpokladalo. Je to spôsobené i dovtedajšou metodikou anketového prieskumu, keď diváci mali za úlohu zaškrtnúť do denníčku, ktorú televíziu sledovali.

Podľa štatistických prieskumov na konci roku 2004 najvyššie percento sledovanosti slovenských televíznych staníc dosiahla Televízia Markíza (63%), nasleduje STV1 (33%), JOJ (23%), STV2 (6%) a TA3 (3%). Celková denná sledovanosť všetkých televízií je 87%.

TV Markíza v roku 2004 odvysielala 1 002 filmových titulov, z toho 642 americkej, 316 európskej, 11 slovenskej a 33 inej proveniencie. Najsledovanejšie filmy uvedené v tejto TV za obdobie od 15. 10. 2004 do 31. 12. 2004, teda od zavedenia peplemetrového merania sledovanosti boli: **Mrázik** (Rusko), **Princezná so zlatou hviezdou** (ČR), **Perinbaba** (SR), **Spomienky v srdci** (USA), **Pravá láska** (USA), **Pochovaní zaživa** (USA), **Smrtiaci vlh** (USA), **Harry Potter a Kameň mudrcov** (USA), **Novembrová romanca** (USA) a **Byl jednou jeden polda II.** (ČR).

TV Joj v roku 2004 odvysielala 1 205 filmových titulov, z toho 797 americkej, 354 európskej, 7 slovenskej a 47 inej proveniencie. Najsledovanejšie filmy uvedené v tejto TV za obdobie od 15. 10. 2004 do 31. 12. 2004, teda od zavedenia peplemetrového merania sledovanosti boli: **Tiger a drak** (Hongkong/Čína), **Bomba v srdci** (Kanada/USA), **Pred svadbou nie!** (USA), **Denník princeznej** (USA) a **Blízko smrti** (USA).

V prípade STV sa nám podrobnejšie údaje sa nám nepodarilo získať a to ani v súvislosti s poskytovaním informácií v zmysle Zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Vychádzali sme teda len zo zápisníc Rady STV a verejne dostupných zdrojov. Podľa nich krízový manažment v STV ukončil svoju činnosť k 30. 4. 2004, krízový režim sa skončil 1. 1. 2005. V roku 2004 zamestnávala STV priemerne 908 zamestnancov. Rok 2004 skončila STV so ziskom 399 miliónov Sk – náklady dosiahli 1,97 miliardy Sk a výnosy 2,37 miliardy Sk. Aj po odpočítaní štátneho príspevku na oddĺženie STV, ktorý poskytla vláda SR v čerpanej výške 399 miliónov Sk, skončilo hospodárenie televízie v zásade vyrovnané. Z hľadiska výnosov zaznamenali najväčší nárast (až o 89%) príjmy STV z predaja reklamy. V roku 2004 sa podarilo STV zarobiť na reklame 446 miliónov Sk, v roku 2003 to bolo len 236 miliónov Sk. Výnosy z koncesionárskych poplatkov vzrástli o 21%, na 1,43 miliardy Sk.

Pokiaľ ide o oblasť výkonov, Slovenská televízia v roku 2004 odvysielala celkom 15 361,36 hodín programu (8 237,94 na STV1 a 7 123,42 na STV2), teda takmer o tretinu viac než v roku 2003 (10 372 hodín). Tento vysoký rozdiel je čiastočne spôsobený i so začatím nepretržitého 24 hodinového vysielania – na STV1 od 15. 10. 2004 a na STV2 od 11. 11. 2004. Televízie si vo všeobecnosti nočnými reprízami vlastnej tvorby pomáhajú dodržiavať tzv. európske kvóty, ktoré prikazujú nadpolovičnú väčšinu odvysielaných hodín venovať európskej produkcii. V roku 2004 bol objem odvysielanej domácej produkcie na STV 60,72% (50,74% na STV1 a 72,25% na STV2) a podiel európskej produkcie 73,41% (57,69% na STV1 a 91,58% na STV2). Z čísel vyplýva, že európska produkcia mimo domácej tvorila 12,69% vysielania STV (6,95% na STV1 a 19,33% na STV2). 59,21 % objemu vysielania v roku 2004 na oboch programoch tvorili reprízy (na STV1 60,90% a na STV2 57,26%).

V roku 2004 STV vyrobila 16 008 relácií. Vlastná výroba programu predstavovala 4 794 hodín programu, čo je v porovnaní s rokom 2003 nárast o viac ako 2 200 hodín programu.

Hoci v STV existoval určitý počet schválených a zaplatených scenárov na pôvodnú hranú tvorbu, STV vypísala súbeh na pôvodný televízny film. Do súbehu sa prihlásilo celkovo 114 námetov a z nich odborná komisia v máji 2004 vybrala 15, ktoré navrhla zaradiť do ďalšej

fázy spracovania – do prvej verzie literárneho scenára. K 31. 3. 2005 sa začalo s realizáciou jedného filmu s rozpočtom 10 miliónov korún. Vyrovnanosť rozpočtu sa najviac odrazila na pôvodnej tvorbe. Do konca roka 2004 teda STV vo vlastnej produkcii nevyrobila ani jeden titul spadajúci do oblasti animovanej a dramatickej tvorby. Ako koproducent sa podieľala na výrobe celovečerných filmov **Konečná stanica** a **O dve slabiky pozadu**, zmluvy však podpísal ešte predchádzajúci manažment. Verejnoprávna televízia sa podieľala i na vzniku rozprávky **Zlatý hlas**. Z plánovaných 32 dokumentárnych filmov, z toho 12 celovečerných, bola realizovaná asi polovica (napr. **Kadár – Klos Osem spoločných**, **Financoval som SNP**, **Ľudia na hranici**, **ES EN PÉ – čo je to?**). Perličkou je celovečerný dokument **Miluj blízneho svojho** (r. Dušan Hudec), ktorý STV kvôli jednej vete, ktorá v ňom odznie, vyhlásila za nedokončený a odvysielala ho len v rámci diskusných relácií.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, SPOLOČNOSTÍ A ĎALŠÍCH SUBJEKTOV PÔSOBIACICH V AUDIOVÍZII NA SLOVENSKU

Kompletné informácie, adresy a kontakty nájdete na www.aic.sk.

Autor správy: Miroslav Ulman
Redakcia: Silvia Klasová, Vladimír Štric